

Korrektció és újabb kiegészítés

a 115. hírlevélhez

Böszörményi Laci hívta fel a figyelmemet – olvasva a legutóbbi, 115. hírlevelet – egy nyilvánvaló elírásra. Igaza van, köszönöm neki.

A kiküldött szövegben ez áll (7. oldal, 3. bekezdés): »Képzeljék el, amint a koncentrációs táborból szabadult fogoly visszatér, hazaérkezik. Előfordulhat, hogy vállrándítás fogadja. És a többiektől minduntalan főként ugyanazt a két dolgot hallja: „Mi nem tudtunk semmiről. **Mi nem is szenvedtünk.**”«

Az utolsó mondat elírás.

Helyesen így szól: »Képzeljék el, amint a koncentrációs táborból szabadult fogoly visszatér, hazaérkezik. Előfordulhat, hogy vállrándítás fogadja. És a többiektől minduntalan főként ugyanazt a két dolgot hallja: „Mi nem tudtunk semmiről. **Mi is szenvedtünk.**”«

Ezért az elírásért az olvasó elnézését kérem.

Laci továbbá szóvá tette, hogy az előadás szövegében a Viktor Frankl által idézett bibliai szöveg pontos helyét lábjegyzetben nem tüntettem fel. Ebben is igazat kellett adnom neki. Ehhez csak az tartozik: kerestem, de nem találtam meg, honnan a mondat, amit Frankl idéz. A magyar kiadás, éppúgy, mint a német, lábjegyzet és helymeghatározás nélkül hagyta. Igaz, nem csupán ezt az egyetlen helyet – az összes többit is. Egyik kiadás sem írt lábjegyzeteket az előadások szövegéhez. Végül is beletörődtem: jegyzet nélkül hagyva az idézett bibliai hivatkozást, pontosan úgy, ahogy a német és a magyar kiadás is tette. De Laci kritikája nem hagyott nyugodni. Az idézet a hírlevél 5. oldalának 15. soránál olvasható: „Megcsalt reménységtől beteg lesz a szív [...]”. Így, a szögletes zárójelbe tett három ponttal, ami újabb talányt jelentett számomra, hiszen a német kiadásban szögletes zárójel három ponttal nem volt: „Das Herz, das immer wieder enttäuscht wird, wird krank”. (Viktor E. Frankl: *Über den Sinn des Lebens*; Beltz Verlag 2019; 8. Auflage, 2024; 103. oldal.) Sem a magyar, sem a német nyelvű online *Bibliák*ban – a keresetekben, merthogy igen sok van – a mondatot nem találtam. Aztán mentő ötletem támadt. Felhívtam régi barátomat, Vágvolgyi Évát, a Szent Jeromos Bibliatársulat korábbi főtítkárát, tudna-e segíteni. Nyomban mondta, hogy ez *ószövetségi szöveg*. Aztán egy félórán belül megvolt a megoldás. A magyar fordítás a Szent István Bibliatársulat fordítását idézte: „A [így!] megcsalt reménységtől beteg lesz a szív, a beteljesülő vágy az élet fája.” (*Példabeszédek*, 13. 12.) Ezzel a magyar kiadás szögletes zárójelbe tett három pontjára is fény derült. Köszönöm Vágvolgyi Évának.

2025. szeptember 2.

Fenyő Ervin